

СРБИЈО, ИЗБОРИ СЕ!

Србија је уморна од избора, од својих странака и лидера, од источних и западних пријатеља, који је због својих интереса увлаче у конфликте. Због осталих проблема се не сме запоставити Косово, а због Косова се не могу запоставити остали проблеми друштва

Зашто је пала влада? Коштуница: „Влада Србије више нема јединствену политику по питању Косова и Метохије”. Тадић: „Влада Србије нема јединствен став око европске и економске перспективе Србије и њених грађана”. Да ли ће и избори дати одговор на ово питање? Да је ДСС уважио вољу бирача исказану на председничким изборима, до пада владе вероватно не би дошло.

Шта је претходило расписивању избора? ДСС се својим понашањем на председничким изборима и „губитком поверења у коалиционе партнере” удаљио од ДС и Г17 плус, али неизвесно је колико се приближио СРС-у, јер „у неколико наредних дана парламентарне странке”, а не коалициони партнери, нису могле да се договоре о начину изласка из кризе. Преостали су избори. Да ли је прича ДСС-а са радикалима завршена и пре него што је почела, или је она одложена за период после избора? Једно је извесно, цена коју су радикали тражили, или коју би тражили од Коштунице након избора, већа је него што би се могло очекивати. За почетак, мале су шансе да дају место премијера. Након победе Тадића на председничким изборима, прегласавања у влади, након Динкићеве прозивке за „колективно лудило” и очигледног одбијања или непристајања СРС-а да у парламенту подржи владу у којој не учествује, или да направе коалицију пре избора, Коштуница је повукао потез који се у највећој мери поклапа са реалношћу. Назад се очигледно није могло.

Ко се боји избора још? Странке које добро стоје у бирачком телу, било да се ради о милион бирача са парламентарних избора, било о преко два милиона на председничким изборима, немају проблем са изборима. Иако ништа не пролази брже од поверења народа, капитал или кредит са председничких избора је огроман. Остали ће гледати да се накаче на моћне локомотиве. То не значи да успех долази самим изласком на црту. Мале странке већ сањају цензус и размишљају о коалицијама. Народњаци су са Косовом мало повратили рејтинг, али део изборне мапе у Шумадији се мења. Верољуб Стевановић је направио договор са Г17 плус, Драган Марковић Палма се мало удаљио од ДСС-а или можда приближио СПС-у. СРС је без Маје Гојковић која предводи Покрет за Нови Сад.

Између еврореформиста и националиста, ново је то што је ДСС, први пут после 5. октобра 2000. ближи радикалима. Када се мања странка нађе у програмском гравитационом пољу велике странке, веће су шансе да већа странка прогута или усиса мању него обрнуто. То се већ десило СПС-у. ДСС је у претходном периоду водио бесплатну кампању радикалима, а Николић је у председничким изборима направио искорак ка евраскептицизму, због чега их колеге из Скупштине већ називају ДСС-лајтс (ligts). Ови избори ће, као и председнички, имати у основи две

концепције и два основна пута којим Србија треба да иде. То ће им опет давати референдумски (плебисцитарни) призив.

Ко ће саставити нову владу? Састав нове коалиционе владе зависиће од неколико ствари. Прво, какве ће бити предизборне коалиције; друго, која ће од мањих странака прећи цензус, јер ће сваки мандат бити важан, а то значи и гласови и мандати партија мањина; треће, ко ће формирати владу ДС или СРС, односно која ће концепција виђења Србије у наредном периоду победити. Да ли европски блок без ДСС-а може да освоји већину мандата? Тешко. Да ли радикали и социјалисти без ДСС-а могу да освоје већину мандата? Тешко. Да ли би ДС и СРС дозволили да Коштуница буде премијер? Тешко. Радикали би ипак, теже прихватили такав аранжман, јер после неуспеха на председничким изборима, једино место које би тако јакој странци задовољило апетите је премијерско. После епизоде са дводневним председниковањем скупштине, биће још опрезнији и тражиће вишеструке гаранције и заштиту. То је потврђено и у преговорима ових дана. Код ДС-а то је лакше, бар из простог разлога јер је Тадић председник Србије, али сада са већим шансама да добије и оне ресоре које раније није успео. Коштуница вероватно никада неће добити од Николића оно што је имао од Тадића. После свега, теже ће бити да и од Тадића добије оно што је имао до сада, иако је овај тандем вероватно оптимална мера за вођење Србије.

Србија је уморна од избора, од својих странака и лидера, од источних и западних пријатеља, који је због својих интереса увлаче у конфликте. Због осталих проблема се не сме запоставити Косово, а због Косова се не могу запоставити остали проблеми друштва. Зато ће вероватно избор „и Косово и Европа” и даље деловати најрационалније. Ако је исход избора, пре свега, у рукама грађана, формирање постизборних коалиција ипак је ствар политичара. То чини још неизвеснијим састав будуће владе.

доцент Факултета политичких наука у Београду

Славиша Орловић

[објављено: 11/03/2008.]